

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 147/08-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť J. P., Č., a M. P., K., zastúpených advokátom JUDr. J. K., P., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o náhrade trov konania, za účasti Krajského súdu v Prešove, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. a M. P. podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o náhrade trov konania p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 v časti výroku o náhrade trov konania zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť J. P. a M. P. trovy právneho zastúpenia v sume 9 662 Sk (slovom deväťtisícšesťstošesťdesiatdva slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. augusta 2007 doručená sťažnosť J. P., Č., a M. P., K. (ďalej len „sťažovateľ v prvom rade“ a „sťažovateľ v druhom rade“ alebo „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. K., P., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) výkonom rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o náhrade trov konania a tiež svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 254/1996.

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že okresný súd v konaní o náhradu škody vedenom pod sp. zn. 12 C 254/1996 rozsudkom zo 17. októbra 2005 v spojení s opravným uznesením z 24. marca 2006 zaviazal maloletého M. B. (ďalej len „žalovaný v prvom rade“) a jeho zákonných zástupcov J. B. a V. B., všetci bytom Č. (ďalej len „žalovaní“), spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom náhradu škody s príslušenstvom (sťažovateľovi v prvom rade sumu 82 966 Sk s príslušenstvom a sťažovateľovi v druhom rade sumu 15 800 Sk s príslušenstvom). Okresný súd súčasne zaviazal žalovaných uhradiť

sťažovateľom spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 50 524 Sk a trovy konania štátu v sume 217 Sk. V prevyšujúcej časti žalobný návrh zamietol.

Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podali žalovaní odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 133/2006, pričom rozsudkom z 11. apríla 2007 rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením vo výroku o náhrade škody, ako aj vo výroku o trovách konania štátu potvrdil. Vo výroku o príslušenstve pohľadávky za obdobie od 12. júna 1996 do 16. novembra 1996 zmenil prvostupňový rozsudok tak, že žalobu zamietol, a súčasne nepriznal účastníkom náhradu trov celého konania.

Sťažovatelia okrem iného namietajú, že rozsudkom odvolacieho súdu z 11. apríla 2007, „*ktorý rozhodol o trovách konania tak, že účastníkom nepriznal náhradu trov konania*“, boli porušené ich práva na súdnu ochranu, na rovnosť účastníkov a najmä na spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

V tejto súvislosti sťažovatelia uviedli:

«Súd prvého stupňa nám priznal náhradu trov konania v zmysle § 142 ods. 3 O. s. p., ktoré rozhodnutie zodpovedalo ako výsledku konania, tak aj ostatným okolnostiam pre posúdenie priznania náhrady trov konania.

Odvolačí súd svoje rozhodnutie o trovách konania oprel o ustanovenie § 150 O. s. p., a dôvody, hodné osobitného zreteľa videl v sociálnej situácii žalovaných účastníkov, ako aj v charaktere dlhotrvajúco prejednávanej právnej veci.

Takéto odôvodnenie nezodpovedá skutkovým zisteniam, ktoré sú obsiahnuté v súdnom spise. Je pravdou, že prvý odporca bol v čase podania návrhu maloletý, ale toho času už dosiahol plnoletosť, a teda aj možnosť získať príjem vlastnou činnosťou, ale odporcovia v 2. a 3. rade sú obaja zamestnaní, a pri zisťovaní osobných a majetkových pomerov - pri rozhodovaní o ich žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, boli súdu predložené výpisy z listov vlastníctva, z ktorých je zrejmé, že títo odporcovia vlastnia viaceré nehnuteľnosti, a teda neide o bezmajetných občanov.

Dôkazom toho je aj tá skutočnosť, že boli spôsobilí zaplatiť istinu naraz, čo sme konštatovali vyššie.

Rovnako je nepresvedčivé tvrdenie odvolacieho súdu, že výnimočnosť prípadu vidí v dlhotrvajúco prejednávanej právnej veci, keď na jednej strane na neprimeranej dĺžke konania sa podieľal postup súdu (nečinnosť), a na druhej strane postup odporcov, ktorí viackrát (12 krát) sa nezúčastnili pojednávania, resp. toto žiadali odročiť...

Nie je nám zrejmé, prečo súd konštatuje „zabrániť d'alšiemu zhoršovaniu vzájomných susedských vzťahov“, keď tieto od podania žaloby sú už trvalo narušené, odporcovia svojimi postupmi toto jasne potvrdili, keď napríklad v konaní začali tvrdiť, že stodola ani neexistovala alebo že táto ani nebola našim vlastníctvom a pod., a preto takéto zdôvodnenie nemá oporu v dôkazoch.

Nemožno totiž obísť fakt, že my sme pred podaním žaloby s odporcami jednali, ponúkali sme viaceré verzie spôsobu a výšky náhrady škody, pričom pôvodne odporcovia v 2. a 3. rade aj základ škody uznávali a boli ochotní riešiť to jednak materiálnou, finančnou ako aj osobnou pomocou pri odstraňovaní následkov škody.»

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd deklaroval porušenie ich označených základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 254/1996, ako aj rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 vo výroku o náhrade trov konania, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej rozhodol o náhrade trov konania, keď nepriznal účastníkom náhradu trov konania, a v rozsahu tohto zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi v prvom rade finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk, sťažovateľovi v druhom rade v sume 30 000 Sk, ktoré im je povinný vyplatiť okresný súd, a taktiež im priznal úhradu trov právneho zastúpenia v zatiaľ nevyčíslenej sume.

Ústavný súd 24. apríla 2008 sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o náhrade trov konania, prijal na ďalšie

konanie uznesením č. k. IV. ÚS 147/08-10. Vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľov odmietol.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom vyžiadaného súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda kolégia krajského súdu na základe výzvy ústavného súdu v prípise z 13. mája 2008 pod sp. zn. Spr 10076/08 doručenom ústavnému súdu 19. mája 2008 okrem iného uviedol:

„O náhrade trov celého konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p., podľa ktorého ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Dôvody hodné osobitného zreteľa odvolací súd videl v danom prípade jednak na strane žalovaných účastníkov, konkrétne v ich celkovej sociálnej situácii, v dôsledku ktorej im bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj v charaktere dlhotrvajúco prejednávanej právnej veci, keď aj v záujme ďalšieho nezhoršovania vzájomných susedských vzťahov účastníkov náhrada trov konania týmto nebola priznaná.

Preto okolnosti uvádzané navrhovateľmi v ústavnej sťažnosti považujeme za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhujeme zamietnuť.“

Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení z 22. mája 2008 doručenom ústavnému súdu 27. mája 2008 poukázal na to, že *„Krajský súd Prešov sa vyjadril veľmi stručne s tým, že v podstate len zopakoval krátke stanovisko, uvedené v odôvodnení rozhodnutia Krajského súdu v Prešove pod sp. zn. 1 Co 133/06 zo dňa 11. 4. 2007... Preto toto vyjadrenie nepovažujeme za dostatočné, nemá podstatný vplyv na rozhodnutie súdu*

a nevyvracia tie skutkové tvrdenia, ako aj právne závery, ktoré boli uvedené v našej ústavnej sťažnosti.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje v prvom rade za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré sú základom ich rozhodnutí.

Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo napadnutým rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 44/03, IV. ÚS 292/04).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie označených práv sťažovateľov výrokom rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o náhrade trov konania. Podľa sťažovateľov im odvolací súd priznal (potvrdil) náhradu škody voči žalovaným (vzniknutej sťažovateľom požiarom spôsobeným v tom čase maloletým žalovaným v prvom rade), ale poškodil ich na ich právach, keď im nepriznal náhradu trov celého konania, a to všetko bez toho, aby v tejto časti svoj výrok náležite odôvodnil.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu. Ústavný súd už viackrát rozhodoval o ústavnosti rozhodnutí o trovách (II. ÚS 56/05, II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04).

V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku (ďalej aj „OSP“) určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Prístup k súdnej a inej právnej ochrane totiž závisí aj od toho, či účastník konania má, alebo nemá vytvorené ekonomické predpoklady na uplatnenie tohto základného práva bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Preto procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05).

Sťažovatelia uplatnili svoje základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podaním žaloby o náhradu škody spôsobenej požiarom (17. decembra 1996), ktorý založil žalovaný v prvom rade (ako maloletý manipuloval s otvoreným ohňom) v dôsledku zanedbania náležitého dohľadu zo strany jeho rodičov ako zákonných zástupcov. Takýmto uplatnením základného práva na súdnu ochranu sťažovateľom vznikli trovy konania podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku, ktorých náhradu, napriek tomu, že v konaní (prvostupňovom aj odvolacom) bolo tak prvostupňovým súdom, ako aj odvolacím súdom preukázané splnenie všetkých zákonných podmienok vzniku zodpovednosti žalovaných za škodu spôsobenú sťažovateľom na hnutelných a nehnuteľných veciach v ich podielovom spoluvlastníctve (pričom ich neúspech v konaní bol len nepatrný), im odvolací súd podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 150 OSP za celé konanie nepriznal.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP; obdobne IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva, ktorých porušenie sťažovatelia touto sťažnosťou namietajú.

Podľa § 155 ods. 1 OSP obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ o nej nerozhodne samostatne.

Výrok každého rozhodnutia všeobecného súdu konajúceho v civilnom procese vyjadruje záväzný a zásadne nezmeniteľný názor súdu na predmet jeho rozhodovania. Výrok súdneho rozhodnutia však nemožno vnímať oddelene od odôvodnenia súdneho rozhodnutia, lebo v odôvodnení má byť uvedené, z akých skutkových a právnych dôvodov bol výrok rozhodnutia prijatý, pričom tieto skutkové a právne dôvody sú jedinými dôvodmi na vynesenie výroku.

Základné právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby postup a rozhodnutia všeobecných súdov boli preskúmateľné, aby ich rozhodnutia obsahovali dostatok relevantných dôvodov objasňujúcich výroky a súčasne aby také rozhodnutia neboli arbitrárne.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Toto zákonné ustanovenie treba z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci.

V súlade s aplikovateľnou judikatúrou podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie o trovách konania treba posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (I. ÚS 230/04).

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že odvolací krajský súd rozsudkom sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 na základe odvolania žalovaných

potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa sp. zn. 12 C 254/1996 zo 17. októbra 2005 v spojení s opravným uznesením vo výroku o povinnosti žalovaných zaplatiť sťažovateľovi v prvom rade 82 966 Sk so 17,6 %-ným úrokom z omeškania od 17. novembra 1996 do zaplataenia a sťažovateľovi v druhom rade 15 800 Sk so 17,6 %-ným úrokom z omeškania od 17. novembra 1996 do zaplataenia, ako aj vo výroku o trovách konania štátu. V časti príslušenstva pohľadávky za obdobie od 12. júna 1996 do 16. novembra 1996 odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok a žalobu sťažovateľov zamietol, pričom im nepriznal náhradu trov celého konania.

Z napadnutého rozsudku vyplýva, že krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie o trovách konania odkazom na príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (§ 224 ods. 2 OSP v spojení s § 150 OSP), podľa ktorých *„ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Dôvody hodné osobitného zreteľa odvolací súd videl v danom prípade jednak na strane žalovaných účastníkov, konkrétne v ich celkovej sociálnej situácii, v dôsledku ktorej im bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj v charaktere dlhotrvajúco prejednávanej právnej veci, keď aj v záujme ďalšieho nezhoršovania vzájomných susedských vzťahov účastníkov náhrada trov konania týmto nebola priznaná.“*

Podľa § 142 ods. 1 OSP súdy rozhodujú o náhrade trov konania medzi účastníkmi so zreteľom na plný úspech toho ktorého účastníka v konaní. Toto zákonné ustanovenie vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok konania, čo znamená, že účastník, ktorý mal v konaní plný úspech, má právo na náhradu všetkých trov konania proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 224 ods. 1 OSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie. Posúdenie miery úspechu účastníka v odvolacom konaní závisí od predmetu odvolacieho konania spravidla vymedzenom v odvolaní a od spôsobu rozhodnutia o ňom (bližšie stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Cpj 30/01 z 20. júna 2002).

Výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok obsahuje § 150 OSP, ktorý umožňuje súdu, aby vo výnimočných prípadoch z dôvodov hodných osobitného zreteľa účastníkovi, ktorý by inak mal právo na náhradu trov konania, túto náhradu celkom alebo sčasti nepriznal. Aplikácia § 150 OSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery všetkých účastníkov konania a tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. M Cdo 14/99).

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd pri rozhodovaní vo veci sťažovateľov v časti o náhrade trov konania podľa týchto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dôsledne nepostupoval. Ústavný súd svoj názor opiera o tieto skutočnosti:

V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil ako vecne správny právny záver prvostupňového súdu, že nárok sťažovateľov (žalobcov) na náhradu škody je opodstatnený. Z odôvodnenia rozhodnutí nesporne vyplýva, že súdy (okresný súd, ako aj krajský súd) deklarovali opodstatnenosť nároku na náhradu škody voči žalovaným, pričom z rozsudkov obidvoch súdov vyplýva, že neúspech sťažovateľov bol iba nepatrný (odvolací súd zamietol žalobu sťažovateľov len v časti príslušenstva pohľadávky - úrokov z omeškania za šesť mesiacov). Avšak napriek tomu, že v odôvodnení rozsudku sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 odvolací súd konštatoval, že odvolanie žalovaných nie je dôvodné, pretože súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil a následne aj správne rozhodol (priznal sťažovateľom náhradu škody, pričom ich nárok zamietol len v nepatrnej časti a z tohto dôvodu im priznal aj plnú náhradu trov konania podľa § 142 ods. 3 OSP v sume 50 524 Sk), o náhrade trov celého konania odvolací súd rozhodol tak, že ich sťažovateľom nepriznal.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd vôbec nezaoberal vzťahom medzi účastníkmi konania z hľadiska zásady úspechu v konaní, ako aj účelnosti trov potrebných na uplatňovanie alebo bránenie práva. Odvolací súd vo veci náhrady trov konania, ktoré účastníkom nepriznal, bol povinný skúmať túto otázku a až z týchto zistení mal vyvodit' (a aj odôvodniť) svoj záver o nej. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému nároku. Zistenia súdu v týchto otázkach sa nevyhnutne musia podľa názoru ústavného súdu premietnuť do odôvodnenia rozhodnutia.

V konkrétnych okolnostiach prípadu bolo podľa názoru ústavného súdu navyše potrebné zo strany krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadnuť aj na spravodlivé riešenie vzťahov medzi účastníkmi konania, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou materiálneho prístupu k výkonu súdnictva. Ak totiž krajský súd na jednej strane potvrdil rozhodnutie okresného súdu vo výroku o náhrade škody, na základe ktorého bola sťažovateľom priznaná náhrada škody v sume necelých 100 000 Sk s príslušenstvom, a náhradu účelne vynaložených trov konania v sume viac ako 50 000 Sk im nepriznal, tak v dôsledku tohto rozhodnutia krajského súdu došlo k značnému „znehodnoteniu“ úspechu sťažovateľov v predmetnom súdnom konaní.

Nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP nemožno podľa názoru ústavného súdu odôvodniť iba všeobecným záverom odvolacieho súdu o charaktere dlhotrvajúco prejednávanej právnej veci, záujmom na nezhoršovaní vzájomných susedských vzťahov účastníkov a poukazom na sociálnu situáciu žalovaných, ktorým bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Z obsahu odôvodnenia napadnutého výroku rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd výnimočnosť posudzovaného prípadu ničím konkrétnym neodôvodnil. Podľa názoru ústavného súdu uplatnenie nárokov z titulu náhrady škody samo osebe nie je ničím výnimočné a vo všeobecnosti nemôže byť dôvodom nepriznania náhrady trov konania procesne úspešnému účastníkovi konania. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na tú skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o dovolaní žalovaných vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 164/2007 medzitým uznesením

zo 6. augusta 2007 odmietol dovolanie žalovaných (proti potvrdzujúcemu výroku krajského súdu o náhrade škody) a sťažovateľom priznal náhradu trov dovolacieho konania.

Ústavný súd taktiež konštatuje, že odvolací krajský súd neprihliadol v posudzovanej veci bez relevantného dôvodu aj na to, že k neprimeranej dĺžke predmetného súdneho konania došlo podstatne len zo strany okresného súdu a tiež žalovaných (viacnásobná neúčast' na súdnych pojednávaniach), pričom sťažovatelia ničím nezapríčinili prierahy v konaní, a taktiež na tú skutočnosť, že pre určenie povinnosti nahradiť trovy konania medzi účastníkmi nie je významné, že niektorý z nich je oslobodený od súdnych poplatkov. Podľa názoru ústavného súdu bol odvolací súd povinný dôsledne preskúmať uvedené skutočnosti a až na tomto základe vyvodit' svoj právny záver a odôvodniť ho.

Preto ústavný súd konštatoval, že odôvodnenie výroku rozsudku krajského súdu o trovách konania je vzhľadom na obsah základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým výrokom rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 Co 133/2006 z 11. apríla 2007 o trovách konania boli porušené základné práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Ústavný súd zároveň podotýka, že z jeho záveru o porušení označených práv sťažovateľov nevyplýva, že krajský súd mal v danom prípade potvrdiť výrok okresného súdu o náhrade trov konania v plnom rozsahu.

Vzhľadom na evidentnú a nepochybniteľnú spojitosť čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy s ústavnými princípmi vyjadrenými v čl. 12 ods. 1 ústavy nepovažoval ústavný súd za potrebné výslovne uviesť vo výrokovej časti tohto nálezu aj to, že k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu a na rovnosť účastníkov v konaní došlo v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy, keďže už v samotnom deklarovaní porušenia týchto základných práv je táto skutočnosť nepochybné implicitne obsiahnutá.

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade bolo v záujme ochrany základných práv sťažovateľov potrebné nielen napadnuté rozhodnutie krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom krajský súd opätovne rozhodne o náhrade trov účastníkov konania. V ďalšom postupe bude krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v II. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

IV.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. K. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovatelia požadovali úhradu trov konania v sume 9 662 Sk (podľa vyjadrenia z 22. mája 2008). Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľmi neprekračovali sumu vyčíslenú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume nimi požadovanej.

Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008